

Programma Duurzame Cultuursector

8 juli 2026

Welkom!

Astrid Weij - Directeur Kunsten '92

Het Programma Duurzame Cultuursector in het kort

Verduurzaming
van de culturele en
creatieve sector
versnellen

Op weg naar klimaatneutraal en
circulair in 2025

Praktische
ondersteuning:
kennis, tools,
voorbeelden,
regelgeving

De website
duurzamecultuursector.nl als
centraal startpunt

Samenwerking
tussen culturele
organisaties,
makers, branche-
organisaties en
overheden

Kennisdeling, afstemming en
gezamenlijke uitvoering

Waarom nu?

Klimaat

CO₂, energie en materialen
verminderen

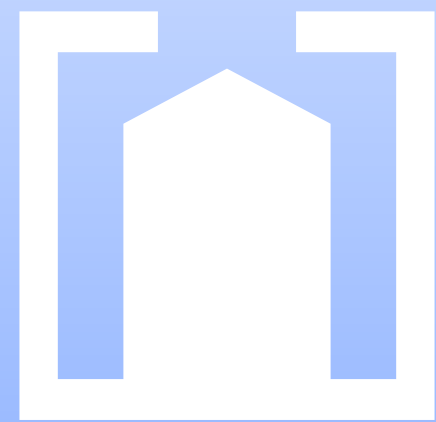
Verantwoordelijkheid

De rol van cultuur als
voorbeeldsector

Toekomstbestendig

Kosten, regelgeving en veerkacht

Vier duurzame thema's

Toekomst-
bestendige
Gebouwen

Duurzame
Bedrijfsvoering

Emissieloze
Mobiliteit

Klimaat-
handafdruk

Projectleiding

Frans Verouden

Toekomstbestendige
Gebouwen

Aylin Beijersbergen

Duurzame
Bedrijfsvoering

Raïssa Pater

Emissieloze
Mobiliteit

Rianne de Boer

Klimaathandafdruk

Rob van Wegen

Inhoudelijke strategie

Irene Petrillo

Programmamanager

Nadine Bartman

Programmamedewerker

Leanne Hoogwaerts

Communicatie

Toekomstbestendige Gebouwen

Werkpakketleider: Frans Verouden

Werkpakketteam

Frans Verouden

Kunsten '92 /
Green Leisure Group

Carmen de Vreede

RVO

Marije Remigius

Circu-leren /
Stedelijk Museum

René ter Veer

Oranje Advies

Chris Mooiweer

Klimaatverbond

Stan Wesselius

Theater de Kring

Toekomstbestendige
Gebouwen

Stand van zaken - Algemene handreiking

Een overzicht ontwikkelen van alle relevante en haalbare maatregelen voor het emissieloos maken van culturele gebouwen en hieraan koppelen van bestaande ondersteuning, subsidies en praktische tools.

- Basis:
 - Modulaire opzet: beginner tot gevorderde
 - Gebouweigenaar versus beheerder/gebruiker
- Wet- en regelgeving inclusief randvoorwaarden

Toekomstbestendige
Gebouwen

Stand van zaken - Algemene handreiking

Stappenplan ontwikkelen hoe je gebouw te verduurzamen (energie en materiaalgebruik)

- Inzicht: 0-meting
 - Gebouw en materiaalgebruik
 - Installaties
 - MJOP
 - Data
- Maatregelen: DMJOP (routekaart)
- Shared incentive
- Subsidies, financiering en ondersteuning
- Implementatie en monitoring
- Ondersteunende informatie; beslisboom
- Praktijkvoorbeelden

Actieplan en stand van zaken - Monitoring

Structureel monitoren van het gebouwgebonden energieverbruik in de sector vanaf 2027, zodat de sector gericht maatregelen kan nemen voor het verduurzamen van het vastgoed.

- Inventarisatie monitoring tools en best practices
- Benchmarkoverzicht voor sector (energieverbruik, materiaalverbruik)
- Analyse benchmark monitoring met best/worst practices voor de (deel)sector

Toekomstbestendige
Gebouwen

Stand van zaken - Natuurinclusiviteit en circulariteit

Handvatten samenstellen die een organisatie helpen om natuurinclusiviteit mee te nemen als integraal onderdeel van de culturele huisvesting.

- Handreiking afwegingskaders gebruik van circulaire en/of biobased materialen voor renovatie, onderhoud en nieuwbouw
- Handreiking natuurinclusiviteit gebouwen en omgeving
 - Groene daken, inheemse beplanting, waterbeheer, klimaatadaptatie
- Bijdrage aan biodiversiteitsmonitor RVO

Toekomstbestendige
Gebouwen

Duurzame Bedrijfsvoering

De route naar duurzame bedrijfsvoering:

In 2050 neemt elke organisatie, groot of klein, verantwoordelijkheid voor en zo duurzaam mogelijke bedrijfsvoering en stimuleert ze gebruikers en bezoekers om ook zelf duurzame keuzes te maken.

Werkpakketleider: Aylin Beijersbergen

Werkpakketteam

Aylin Beijersbergen

Kunsten '92 /
Museumvereniging

Li Sang Ong

VNPF

Tim Hermens

Stadsschouwburg
Utrecht

Else Laura Rademaker

DEN

Johanna Minnaard

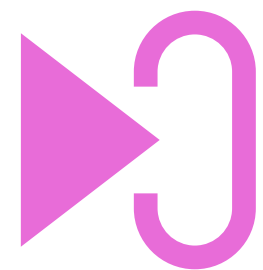
VANG Buitenshuis

Joep van Zuijlen

VANG Buitenshuis

Tobias Wilbrink

GreenScreen

Duurzame
Bedrijfsvoering

Terugblik

Van strategische brainstorm naar start
van het ontwikkelen van vier
handreikingen:

Duurzaamheids-
beleid

Circulair en
duurzaam
inkopen

Alternatieve
duurzame
materialen

Afvalstrategie

Duurzame
Bedrijfsvoering

Vooruitblik

Q3 2026: conceptversie handreikingen neerleggen bij een reflectiegroep bestaande uit culturele instellingen en experts op deelonderwerpen

Uitnodiging

Werk jij voor een culturele instelling of heb jij expertise op het gebied van één (of meerdere) van de onderwerpen van de handreikingen? Dan zoeken we jou voor in de reflectiegroep! Zoek ons straks even op of stuur een mailtje naar aylin@kunsten92.nl.

Ook natuurlijk welkom om je eigen gedachtes te delen tijdens een (digitaal) kopje koffie

Duurzame
Bedrijfsvoering

Emissieloze Mobiliteit

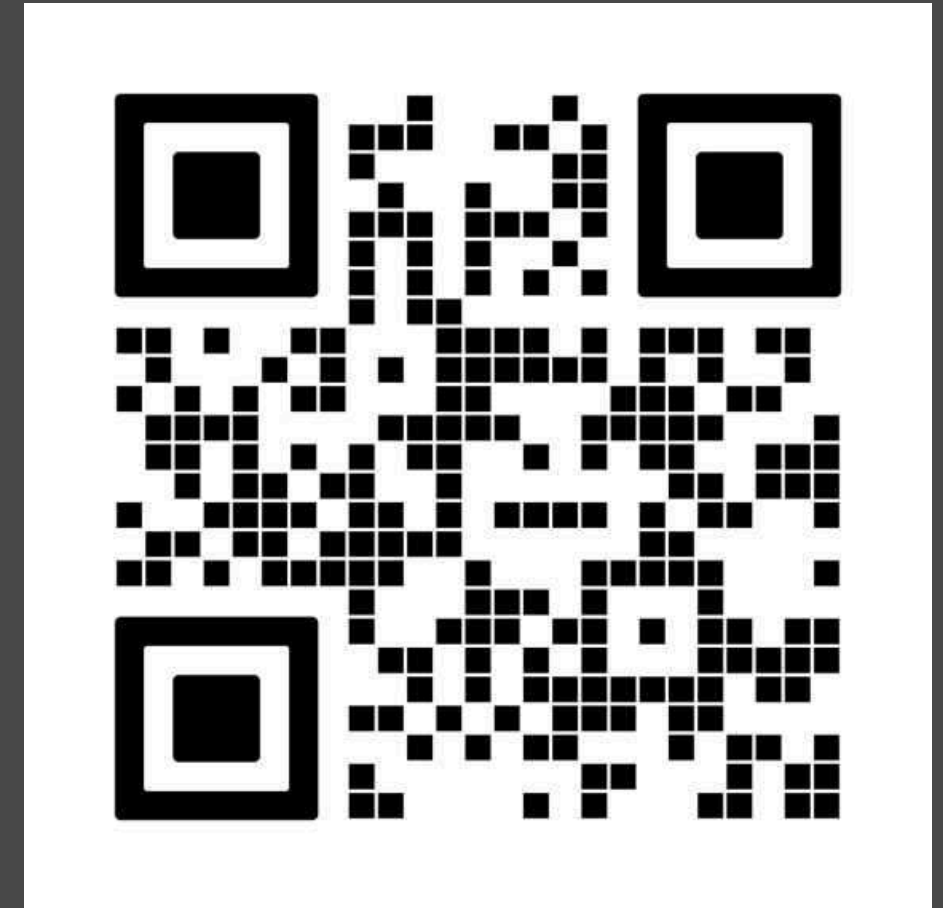
Werkpakketleider: Raïssa Pater
Presentatie: Daan Stigter

Handreikingen

Tourende
organisaties:
voertuigen

Podia:
laadinfrastructuur

vpt.nl/zeroemissietouren

Emissieloze
Mobiliteit

Blik vooruit

- Rapportage rekentools en methodes CO2-uitstoot
- Handreiking 'good practices'
- Kennis delen op gebied emissieloze mobiliteit in netwerk, communities, achterban

Emissieloze
Mobiliteit

Werkpakketteam

Raïssa Pater

Kunsten '92 /
Nicole Beutler Projects

Daan Stigter

Lab Vlieland / Jakob
Ahlbom Company

Carolien de Groot

IenW

Willemien Troelstra

Stimular

Heko Scheltema

VVEM

Tijl Couzij

Lab Vlieland

Ondersteuning gezocht

uit de museumsector

**Emissieloze
Mobiliteit**

Klimaatmandafdruk

Werkpakketleider: Ryanne de Boer

Werkpakketteam

Ryanne de Boer

Kunsten '92 /
NAPK / VSCD

Raïssa Pater

Nicole Beutler Projects

Inge van Rooij

Team Louder

Sophia Visser

Bonte Hond

Thomas de Hoog

Boekmanstichting

Rosa Schiavone

Boekmanstichting

Klimaathandafdruk

De SUPERKRACHT van de culturele en creatieve sector in de klimaattransitie

Ontwikkeling (proactief)	voetafdruk	handafdruk	handafdruk
Implementatie (actief)	voetafdruk	handafdruk	handafdruk
Aandacht geven (passief)	voetafdruk	handafdruk	handafdruk
Activiteit/niveau	Organisatie (intern)	Sector (extern)	Maatschappij (extern)

Klimaathandafdruk

Kennisbank

Voorbeelden van communicatie, programmering en samenwerking

27 resultaten gevonden

Communicatie

Klimaathandafdruk

Cinecitta Tilburg en programmering TIAFF

Klimaathandafdruk

Water & sanitatie

Zwarte Cross Festival:
„Alles komt goed“, de logische voetafdruk

Klimaathandafdruk

Het Scheepvaartmuseum: een ecopositief museum in 2030

Bedrijfsvoering & beleid

Communicatie

Klimaathandafdruk

Materialen

Transport & reizen

Making an Opera: hoe doen we dat groen?

Klimaathandafdruk

Klimaathandafdruk

Klimaathandafdruk

Klimaathandafdruk

Klimaathandafdruk

Verder: inventarisatie

(wetenschappelijk)
onderzoek en
artikelen (o.a.
gedrags-
verandering,
klimaatpsychologie)

organisaties
klimaat x cultuur
verbinden aan
programma

onderwijs en
trainingen voor de
sector over
klimaathandafdruk

Klimaathandafdruk

De komende tijd

- Vraag-aanbod over klimaat beter verbinden: programmamakers en makers (appgroep, bijeenkomsten, database)
- Medewerkers marketing, communicatie en publiekswerking ondersteunen
- Ondersteunen onderzoek oprichting Cultuur Klimaatfonds
- Handreiking

Klimaathandafdruk

Bovenste Knooppje Open

Pitches

Host: Rob van Wegen - Inhoudelijke strategie

Pitches

Stan Wesselius

Theater De Kring Roosendaal

Tim Hermens

Stadsschouwburg Utrecht

Marije Remigius

Stedelijk Museum

Sophia Visser

Bonte Hond

Verduurzaming van je gebouw

Stan Wesselius - Theater De Kring

Ontvangst van duurzame producties

Tim Hermens - Stadsschouwburg Utrecht

Duurzaam materiaalgebruik bij musea

Marije Remigius - Stedelijk Museum

Workshop Climate Fresk

Sophia Visser - Bonte Hond

Bovenste Knooppje Open

Programma Duurzame Cultuursector

Irene Petrillo - Programmamanager

03	j
00	m
14	d
02	u

Agenda

De komende maanden kom je het Programma Duurzame Cultuursector tegen op deze evenementen.

Organiseer jij een evenement waar wij aan kunnen bijdragen? Laat het ons weten!

Congres Podia Festivals
& Evenementen

14 sept

Dutch Design Week

17-25 okt

Bijeenkomst Programma
Duurzame Cultuursector

9 nov

Industry Day - Warming Up
Festival

20 nov

Samen naar een klimaatneutrale en circulaire sector in 2050

Programma Duurzame Cultuursector
Coördinatie door Kunsten '92

